

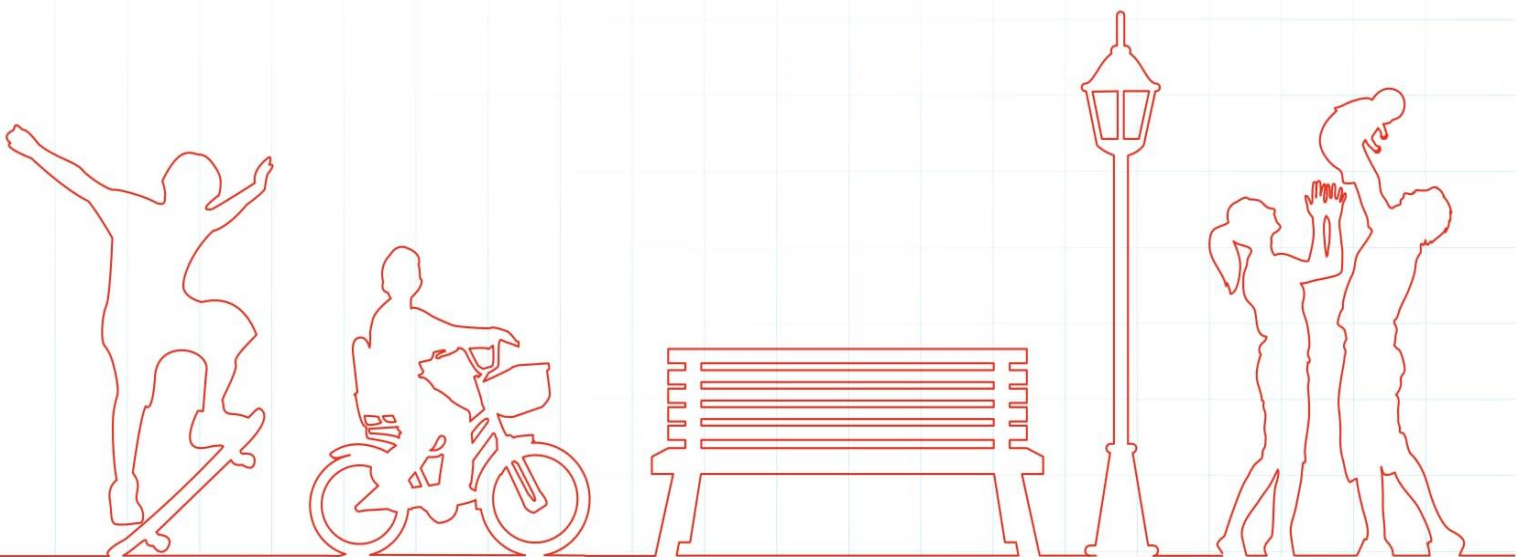
Nog steeds geen kleedgeld

Nummer: KOM009/2021

Datum: 22 december 2021

Onderzoek naar het niet ontvangen van kleedgeld tijdens verblijf in een residentiële instelling.

Oordeel: Op basis van het onderzoek vindt de Kinderombudsman de klacht over Pluryn, de William Schrikker Groep en de gemeente Zeist gegrond.

Kinderen hebben rechten. Deze zijn onder meer vastgelegd in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De rechten gelden voor iedereen onder de 18 jaar. De Kinderombudsman controleert of de overheid de kinderrechten in Nederland naleeft. Hij doet dit ook bij organisaties in het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg en de gezondheidszorg. De Kinderombudsman heeft verschillende taken.

Onderzoek

De Kinderombudsman doet onderzoek naar onderwerpen die te maken hebben met schending van de kinderrechten. Hij kan ook een onderzoek beginnen naar aanleiding van klachten die binnenkomen over individuele gevallen.

Advies

Op basis van signalen en onderzoeken adviseert hij – gevraagd en ongevraagd – het parlement en verschillende instanties. Hij probeert structurele oplossingen te vinden voor problemen die met de rechten van kinderen te maken hebben.

Bewustwording kinderrechten

Het is belangrijk dat iedereen weet dat er kinderrechten zijn en wat deze inhouden. Dus zowel de kinderen en jongeren zelf, als hun ouders, scholen, de overheid en instanties. Daarom maakt de Kinderombudsman volwassenen, kinderen en jongeren bewust van de kinderrechten.

Meer informatie, rapporten en adviezen zijn te vinden op www.dekinderombudsman.nl

de Kinderombudsman

Postbus 93122

2500 AC DEN HAAG

T 0800-8765432

info@dekinderombudsman.nl

www.dekinderombudsman.nl

Ik ben Marleen. Toen ik op een groep met andere jongeren bij Pluryn woonde, heb ik geen geld gekregen om kleren van te kopen. Ik vond dit erg vervelend. Omdat ik geen geld kreeg, heb ik geen kleren kunnen kopen en was ik vaak afhankelijk van mijn groepsleiding of andere jongeren op de groep.

Omdat ik geen geld had, heb ik niet zelf kleding kunnen uitzoeken en kon ik niet onderzoeken wat mijn smaak is. Ook was met leeftijdsgenoten gezellig kleding shoppen moeilijk en confronterend. Ik had immers geen geld. Op een gegeven moment werd ik ook niet meer meegevraagd, omdat ik 'toch geen geld had'. Hierdoor heb ik regelmatig leuke momenten met hen gemist. Ik had op dat moment niks liever gewild dan meedoen met de rest. Dat ik geen geld had, zorgde er echter voor dat ik buiten de groep viel. Ik ben mij altijd heel bewust geweest van het verschil met mijn leeftijdsgenoten. Ik had dan ook graag gezien dat alle jongeren op de groep over hetzelfde bedrag beschikten voor kleding, uitjes etc. zodat er geen ongelijkheid zou bestaan.

Ik heb mij altijd heel kwetsbaar en afhankelijk gevoeld. Omdat ik geen geld had om kleren te kopen, was ik afhankelijk van anderen die kleding beschikbaar stelden. Zo zijn er momenten geweest dat ik van de groepsleiding aan groepsgenoten moest vragen om kleding te lenen. De afspraak was namelijk dat ik niet met een joggingsbroek naar school mocht. Ik had echter alleen maar een joggingsbroek. Had ik op dat moment geen broek van een groepsgenoot kunnen lenen, dan had ik als alternatief de hele dag op mijn kamer moeten blijven. Ook tijdens feestelijke momenten zoals bijvoorbeeld Kerst of Oud en Nieuw had ik geen nette kleren. Ik had deze alleen als groepsgenoten kleren aan mij leenden.

Dit lenen leidde alleen nog wel eens tot problemen. Groepsgenoten gaven dan aan dat ik hun kleren niet had teruggegeven, terwijl ik dit wel had gedaan. Of kleding ging per ongeluk kapot waardoor ik dit moest vergoeden. Hiervoor had ik alleen het geld niet. Ik vond het lenen van kleding bij groepsgenoten dan ook altijd ingewikkeld.

Op momenten heb ik mij geschaamd voor mijn kapotte of versleten kleren. Tijdens verlofmomenten was het verschil ook altijd voelbaar en merkbaar voor mij. Wanneer vriendinnen er dan verzorgd bij liepen, liep ik met kapotte of afgedragen kleding.

Omdat ik geen kleedgeld kreeg, heb ik op de groep onvoldoende kunnen leren om te gaan met geld. Dit terwijl dit wel een doel voor mij was op de groep.

Ik heb weleens gedacht dit niet langer zo te kunnen volhouden. Ik had vaak een brok in mijn keel. Ik ben dan ook verdrietig dat het zo gegaan is. Ik heb meerdere keren om kleedgeld gevraagd. Mijn groepsleiding van Pluryn en mijn voogd van de WSG wezen echter telkens naar elkaar.

Niet alleen toen ik op de groep woonde, vond ik dit moeilijk. Ook nu ik volwassen ben en niet meer op die groep woon, merk ik de gevolgen nog. Ik heb bijvoorbeeld nooit kunnen sparen. Daarom moet ik nu keuzes maken waar ik mijn geld aan uitgeef. Ik begrijp dat dit erbij hoort, maar ik baal er wel van dat ik nooit heb kunnen sparen voor bijvoorbeeld mijn rijbewijs. Ook ben ik nog angstig. Ik vergelijk mezelf de hele dag met anderen en ben nog steeds angstig om 'buiten de boot te vallen'.

Ik hoop dat andere kinderen en jongeren die nu op een groep wonen, niet hoeven mee te maken wat ik heb meegemaakt.

Inhoudsopgave

1	DE KLACHT EN HET KLACHTVERLOOP	6
1.1	WAT IS DE KLACHT	6
1.2	KLACHTVERLOOP.....	6
2.	WAT ZIJN DE BEVINDINGEN: FEITEN EN VISIES	8
2.1	FEITEN	8
2.2	VISIES.....	9
3.	KINDERRECHTELIJK KADER.....	13
3.1	VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN HET KIND.....	13
3.2	WETTELIJKE VERANTWOORDELIJKHEDEN GEMEENTEN, GI'S EN RESIDENTIËLE INSTELLINGEN.....	13
4.	BEOORDELING	15
4.1	DE BELANGEN VAN MARLEEN.....	15
4.2	BEOORDELING VAN DE KLACHT.....	15
5	CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN.....	18
	BIJLAGE 1: KINDERRECHTELIJK KADER	19
	BIJLAGE 2: FLYER.....	22

Samenvatting voor jongeren

Marleen woonde van mei 2018 tot 10 januari 2020 in een gesloten jeugdzorginstelling van Pluryn in Zeist. Toen zij daar woonde, heeft zij geen kleedgeld gekregen: geld om kleren van te kopen. Omdat Marleen geen kleedgeld kreeg, had ze geen nieuwe kleren en heeft zij ook niet kunnen oefenen met het omgaan met geld. Ze vond dit heel vervelend. Zo moest ze kleren lenen van jongeren die daar ook woonden en schaamde ze zich ervoor dat ze in kapotte kleren liep. Hoewel ze al een tijd niet meer in deze gesloten jeugdzorginstelling woont, merkt ze ook nu nog de gevolgen hiervan. Zo heeft zij nooit kunnen sparen voor bijvoorbeeld een rijbewijs en vergelijkt ze zichzelf de hele dag met anderen. Ook is ze nog steeds bang om buiten een groep te vallen.

Eigenlijk moesten haar ouders zorgen voor haar kleding of kleedgeld. Maar wat als ouders niet willen of kunnen betalen, zoals in het geval van Marleen? In zo'n geval moet hiervoor geld komen van de gemeente waar een jongere woont. Dit volgens de Jeugdwet. Marleen heeft meerdere keren aan Pluryn en haar voogd van de William Schrikker Groep (WSG) gevraagd dit te regelen en haar geld voor kleren te geven. Dit zonder succes. De voogd en Pluryn wezen namelijk naar elkaar.

De Kinderombudsman heeft naar aanleiding van de klacht van Marleen onderzoek gedaan. Niet alleen naar WSG en Pluryn, maar ook naar de gemeente Zeist. Als ouders kosten als kleedgeld niet kunnen of willen betalen, moet de gemeente dat immers doen.

Na het onderzoek komt de Kinderombudsman tot de conclusie dat de klacht van Marleen terecht is.

De Kinderombudsman vindt dat zowel de WSG als Pluryn het probleem van kleedgeld van Marleen had moeten oplossen. Alleen maar wijzen naar elkaar is onvoldoende. Toen de WSG en Pluryn merkten dat de ander het probleem van Marleen niet oploste, hadden zij zelf een oplossing moeten zoeken. Hierbij hadden zij hulp kunnen en moeten vragen aan hun eigen leidinggevende/baas of aan de gemeente. De WSG en Pluryn hebben dit niet gedaan.

Eigenlijk hadden de WSG en Pluryn al eerder afspraken moeten maken met de gemeente over kleedgeld voor kinderen en jongeren zoals Marleen. De Kinderombudsman heeft namelijk al in 2017 in een rapport geadviseerd om dit vóór 1 januari 2018 te regelen. Waren deze afspraken toen gemaakt, dan had Marleen geen probleem gehad toen zij in mei 2018 bij Pluryn ging wonen.

Hetzelfde geldt voor de gemeente Zeist. Ook de gemeente had het initiatief kunnen en moeten nemen om vóór 1 januari 2018 met de WSG en Pluryn afspraken te maken over kleedgeld voor kinderen en jongeren als Marleen. Door dit niet op tijd te doen, heeft de gemeente ook bijgedragen aan het probleem van Marleen. Daarom is ook de klacht over de gemeente terecht.

De Kinderombudsman vindt dat er iets moet verbeteren. Bij de WSG, Pluryn en de gemeente Zeist, maar ook in de rest van het land. Dan krijgen andere kinderen zoals Marleen niet hetzelfde probleem met kleedgeld.

De Kinderombudsman herhaalt dan ook eerst de volgende tip uit het laatste rapport over zak- en kleedgeld '*Wie geeft mij(n) zak- en kleedgeld?*' uit juni 2021:

Aan het ministerie van VWS:

1. Maak een landelijke regeling voor het betalen van zak- en kleedgeld aan kinderen en jongeren, die net als Marleen in een instelling wonen en waarvan de ouders dit niet (kunnen) betalen.

Ook geeft de Kinderombudsman de volgende nieuwe tips:

Aan de WSG, Pluryn en de gemeente:

2. Zorg voor goede afspraken over zak- en kleedgeld met elke gemeente, jeugdhulpinstelling en GI waarmee samengewerkt wordt, zodat problemen zoals die van Marleen voorkomen worden;
3. Voor Marleen komen deze afspraken te laat. Zorg als WSG, Pluryn en de gemeente dan ook met elkaar dat Marleen alsnog haar misgelopen kleedgeld krijgt.

Aan de WSG en Pluryn:

4. Geef vanuit de WSG en Pluryn goede voorlichting aan kinderen en jongeren, zodat ze weten hoe het zak- en kleedgeld geregeld is en bij wie ze terecht kunnen als het niet goed geregeld is. De Kinderombudsman heeft een flyer gemaakt die kinderen en jongeren helpt bij het zoeken van hulp (bijlage 2);
5. Zorg voor juiste en toegankelijke voorlichting van medewerkers over het recht van kinderen en jongeren op zak- en/of kleedgeld en hoe dit geregeld is in de gemeente of regio.

1 DE KLACHT EN HET KLACHTVERLOOP

1.1 Wat is de klacht

Dit rapport startte met het persoonlijke verhaal van Marleen¹. Het Advies- en Klachtbureau Jeugdzorg (AKJ) legde op 17 juli 2020 namens de toen 17-jarige Marleen een klacht voor aan de Kinderombudsman. De klacht ging erover dat zij geen kleedgeld heeft ontvangen toen zij in een gesloten jeugdzorginstelling van Pluryn woonde. Het gaat om de groep 'Lindenhorst' in de gemeente Zeist. Marleen woonde daar - met een enkele tussenpose - van mei 2018 tot 10 januari 2020. Toen ze daar woonde, had ze een voogd van de WSG. Met hulp van een vertrouwenspersoon van het AKJ heeft Marleen bij de WSG en Pluryn geklaagd over het niet ontvangen van kleedgeld. Dit zonder het gewenste resultaat. Ontvangst van een maandelijks bedrag voor kleding bleef uit.

De klachtformulering die de basis was voor het onderzoek van de Kinderombudsman is als volgt:

Marleen klaagt over het feit dat zij geen kleedgeld heeft ontvangen in de periode mei 2018 tot 10 januari 2020 gedurende haar verblijf op de Lindenhorst.

1.2 Klachtverloop

Interne klachtenprocedure

Marleen heeft aan haar voogd van de WSG en aan Pluryn meerdere keren gevraagd om een maandelijks bedrag voor kleedgeld. Niet alleen in de tijd dat ze op de Lindenhorst woonde, maar ook daarna. De voogd van de WSG verwees in dit verband echter naar Pluryn en Pluryn naar de WSG. Uiteindelijk heeft Pluryn wel aangeboden ter compensatie één keer een bedrag van € 350,- te betalen aan Marleen. Marleen vond echter dat dit bedrag niet in verhouding stond tot het door haar misgelopen kleedgeld. Ze heeft dit aanbod dan ook niet geaccepteerd.

Het AKJ heeft er vervolgens voor gekozen om namens Marleen contact op te nemen met de Kinderombudsman. Dit in plaats van een klacht in te dienen bij de Klachtcommissie(s) van Pluryn, de WSG en/of de gemeente Zeist. Gezien de hoeveelheid betrokkenen was immers onduidelijk bij welke Klachtencommissie(s) deze klacht ingediend moest worden. Bovendien voorzagen zij dat de aangeschreven Klachtencommissie zich wellicht niet-ontvankelijk zou verklaren omdat zij meende dat de Klachtencommissie van één van de overige betrokken instanties bevoegd zou zijn. Ook was Marleen al twee jaar bezig met haar klacht. De uitkomst van een gang naar de Klachtencommissie was niet alleen onzeker, maar zou tot nog meer vertraging leiden. Daarom de keuze om rechtstreeks een klacht in te dienen bij de Kinderombudsman.

Hoe de zaak bij de Kinderombudsman kwam en wat er vervolgens gedaan is

De Kinderombudsman heeft op 17 juli 2020 de klacht ontvangen. Marleen was toen nog net minderjarig. Bovendien was zij minderjarig toen zij woonde op de Lindenhorst.

---

¹ Dit is een gefingeerde naam van het betrokken meisje. Dit omwille van de privacy.

De Kinderombudsman heeft besloten om niet een eventuele interne klachtenprocedure af te wachten. Het probleem van Marleen was immers ruimschoots bekend bij zowel Pluryl als de WSG. In januari 2021 heeft de Kinderombudsman dan ook een onderzoek geopend richting de besturen van Pluryl en de WSG. Gezien de samenhang en de hoeveelheid betrokken instanties, heeft de Kinderombudsman de gemeente Zeist ook meegenomen in dit onderzoek en het onderzoek geopend richting het College van B&W van de gemeente Zeist.

2. WAT ZIJN DE BEVINDINGEN: FEITEN EN VISIES

2.1 Feiten

Een medewerker van de Kinderombudsman heeft meerdere keren gesproken met Marleen. Dit in aanwezigheid van de vertrouwenspersoon van het AKJ die haar hielp bij haar klacht en haar opvolgster bij AKJ. Verder beschikt de Kinderombudsman over diverse schriftelijke stukken van het AKJ, de WSG, Pluryn en de gemeente. Op basis van alle informatie kunnen de volgende feiten worden vastgesteld. Deze zijn tijdens het onderzoek aan betrokkenen voorgelegd ter verificatie.

Marleen stond sinds 2015 onder voogdij van de WSG. In mei 2018 is de toen 15-jarige Marleen geplaatst bij Pluryn (de Lindenhorst) in Zeist. Hier verbleef ze tot ze op 2 juli 2019 verhuisde naar een zorgboerderij met een open setting in de gemeente Voorst. Deze plaatsing verliep echter niet goed.

Op 2 september 2019 werd Marleen opnieuw geplaatst binnen de gesloten jeugdzorg van Pluryn (de Lindenhorst). Hier verbleef zij uiteindelijk tot 10 januari 2020.

Toen Marleen op de groep van Pluryn woonde, heeft ze geen kleedgeld ontvangen. Niet van haar ouders. Niet van haar voogd (van de WSG). Niet van Pluryn. Soms kon er kleding gekocht worden zoals een winterjas met geld van de groep of via een fonds. Meestal was Marleen afhankelijk van bijvoorbeeld groepsgenoten of groepsleiding die kleding beschikbaar stelden.

Vanaf het begin van haar plaatsing bij Pluryn (mei 2018) heeft Marleen gevraagd om kleedgeld. Dit heeft zij zelfstandig gedaan en - sinds augustus 2018 - ook met hulp van het AKJ. Het probleem is dan ook meerdere keren voorgelegd aan haar voogd (van de WSG) en aan de jeugdhulpinstelling (Pluryn/Lindenhorst). Ondanks dat de WSG en Pluryn diverse keren met elkaar hierover gesproken hebben, heeft dit niet geleid tot een maandelijkse betaling van kleedgeld aan Marleen. Pluryn verwees Marleen in dit verband naar haar voogd van de WSG. Dit onder meer in haar brief van 1 juli 2020 waarin zij – in de persoon van de leidinggevende van de Lindenhorst – het volgende schrijft:

'Je hebt inderdaad geen maandelijks bedrag gehad om kleding te kunnen kopen. Dit omdat binnen de Jeugdzorg Plus de voogd hiervoor verantwoordelijk is. Omdat ik het naar vind dat je nog steeds geen kleedgeld via jouw voogd ontvangt, wil ik je eenmalig een bedrag van € 350,- aanbieden.'

De voogd van de WSG verwees Marleen op zijn beurt naar Pluryn. Pluryn zou hiervoor verantwoordelijk zijn nu zij hiervoor geld ontvangen van de gemeente.

De gemeente Zeist - waar de Lindenhorst is gevestigd - is niet door Pluryn of door de WSG benaderd.

Marleen is inmiddels meerderjarig en woont in Drenthe. Volgens haar huidige begeleidster kwam Marleen daar aan op kapotte schoenen en met weinig (en beschadigde) kleding. De medewerkers daar hebben dan ook eerst onderling kleding ingezameld voor haar.

2.2 Visies

De visie van Marleen

De Kinderombudsman vindt het belangrijk de mening van kinderen en jongeren zelf te horen. Voor dit onderzoek is dan ook meerdere keren gesproken met Marleen zelf. Hier waren een vertrouwenspersoon van AKJ en haar huidige begeleidster van de plek waar zij nu woont ook bij. Via Marleen is het volgende bekend.

Zoals uit het persoonlijke verhaal van Marleen blijkt, heeft zij toen ze bij Pluryn woonde, niet maandelijks een bedrag ontvangen om daarmee kleding te kopen. Voor haar was dit erg vervelend. Ze had geen geld om kleren te kopen waardoor zij buiten de groep viel en niet gezellig met haar leeftijdsgenoten kon gaan shoppen. Ook heeft zij zich altijd kwetsbaar en afhankelijk van anderen gevoeld en zich geschaamd voor haar kapotte kleren.

Omdat Marleen geen kleedgeld had, heeft zij toen zij op de groep woonde onvoldoende kunnen werken aan een belangrijk leerdoel uit haar behandelplan, namelijk leren omgaan met geld. Marleen heeft de WSG hier in november 2018 nog per mail op gewezen toen ze vroeg om het deblokken van haar pinpas en het daarop storten van haar kleedgeld, zodat 'ze met haar zelfstandigheid bezig kan zijn'.

Marleen heeft het ontbreken van kleedgeld meerdere keren aangekaart bij haar groepsleiding van Pluryn en haar voogd van de WSG. Ze werd echter van het spreekwoordelijke kastje naar de muur gestuurd. Pluryn en WSG verwezen hierbij naar elkaar waarbij betaling van een maandelijks bedrag aan kleedgeld uitbleef. Marleen vindt dat zij van dit naar elkaar wijzen de dupe is geworden.

Niet alleen toen Marleen op de groep woonde, heeft ze moeilijke momenten gehad. Zij merkt ook dat het vandaag de dag nog van invloed is. Zo heeft zij nooit kunnen sparen, waardoor zij niks achter de hand heeft. Ook blijft de angst aanwezig. Marleen geeft aan zichzelf de hele dag te vergelijken met anderen. Ze geeft ook aan dat ze nog steeds angstig is om 'buiten de boot te vallen'.

De visie van de WSG

De WSG heeft laten weten uitgebreid onderzoek te hebben gedaan naar de klacht van Marleen. Hierbij is het interne dossier bestudeerd, waaronder de contactjournals over de betreffende periode. Ook is gesproken met de betrokken jeugdzorgwerker en gebiedsmanager. Het interne onderzoeksrapport is vervolgens besproken met de bestuurder, de betrokken directeur en de concern controller kwaliteit. Dit heeft het volgende opgeleverd.

Uitgaande van de '*Handreiking zak/kleedgeld voor kinderen in Jeugdbescherming*' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) meent de WSG dat op basis van de Jeugdwet de gemeente Zeist voor financiële middelen had moeten zorgen en deze aan Pluryn had moeten geven. Dit zodat Pluryn als instelling kleedgeld aan Marleen had kunnen verstrekken. Er is niet gebleken van afspraken tussen de WSG, Pluryn en de gemeente Zeist over het beschikbaar stellen van kleedgeld aan Marleen waarbij van deze Handreiking is afgeweken, zo concludeert de WSG na eigen onderzoek.

De WSG meent dat zij niet financieel verantwoordelijk was voor de vergoeding van het kleedgeld. Toch, vindt de WSG, had de jeugdzorgwerker vanuit zijn positie als voogd de taak om er op toe te zien dat dit goed geregeld is voor de aan hem toevertrouwde jeugdigen. In het geval van Marleen heeft de jeugdzorgwerker hier, ondanks verschillende pogingen, onvoldoende inspanningen in verricht om het goed te regelen. Nadat hij binnen de WSG werd

doorverwezen naar Pluryn en Pluryn hem terugverwees naar de WSG, heeft hij geen contact gezocht met de gemeente Zeist (die financieel verantwoordelijk was). Ook heeft hij binnen de WSG niet opgeschaald naar de gebiedsmanager. Reden hiervoor was, zo volgt uit het interne onderzoek van de WSG, dat de jeugdzorgwerker onvoldoende wist van de wet- en regelgeving op dit gebied. Bovendien waren andere problemen belangrijker, zoals een veilige woonplek met de passende behandeling en begeleiding voor Marleen en contact met haar familie.

Terugkijkend meent de WSG dat de jeugdzorgwerker op het moment dat een afspraak met Pluryn over het kleedgeld uitbleef, een beroep had kunnen doen op de regeling Schrijvende Gevallen. Hiermee kon een tijdelijke oplossing gecreëerd worden tot er wel een oplossing was. Als kosten binnen geen enkele andere regeling vallen en alle overige mogelijkheden niet mogelijk zijn, kan de jeugdzorgwerker namelijk een verzoek voor vergoeding indienen. Dit via de route Bijzondere Bijkomende kosten.

Op grond van de informatie over het kleedgeld op het intranet van de WSG was het voor de jeugdzorgwerker niet duidelijk dat de financiële zorgplicht bij de gemeente lag. Zo gaf hij volgens de WSG aan. Bij het bekijken van de informatie die op het intranet van de WSG te vinden is over kleedgeld, constateert de WSG dat deze enigszins verwarrend en onduidelijk is. De WSG vindt het niet wenselijk dat er over vergoedingen voor jeugdigen op twee verschillende plekken verschillende informatie te vinden is. Dit zorgt voor onduidelijkheid. Besloten is dan ook om te zorgen voor eenduidige en duidelijke informatie op één plek. Hierbij wordt een specifieke opmerking gemaakt over wie verantwoordelijk is voor de vergoeding van het (zak-, reis- en/of) kleedgeld. Op deze manier is het voor de jeugdzorgwerker direct duidelijk bij wie hij moet aankloppen wanneer dit een probleem is en is de kans op situaties zoals bij Marleen kleiner.

Op basis van het voorgaande vindt de WSG de klacht gegrond. De WSG betreurt in dit verband dat het haar niet gelukt is te komen tot een oplossing voor Marleen. Ook vindt de WSG dat de organisatie hierin wel de verantwoordelijkheid had om te zorgen dat het kleedgeld geregeld werd. Dit ondanks dat de WSG niet financieel verantwoordelijk was. Hiervoor heeft de bestuurder van de WSG inmiddels schriftelijk richting Marleen zijn excuses aangeboden en haar in dat verband een financiële compensatie van € 350,- aangeboden. De WSG beseft hierbij dat hiermee Marleen haar leed niet weggenomen kan worden.

De visie van Pluryn

Pluryn geeft aan dat Marleen in de periodes dat zij binnen de Lindenhorst verbleef, altijd is voorzien van alle levensbehoeften en ook van alle benodigde verzorgingsproducten (zoals tandpasta, deodorant, maandverband, shampoo, doucheschuim etc.).

Daarnaast heeft zij volgens Pluryn wekelijks zakgeld ontvangen volgens de richtlijnen van het Nibud. Omgaan met geld is, net als voor de andere jongeren, een leerdoel geweest voor Marleen toen zij op de Lindenhorst woonde.

Marleen heeft via Pluryn uit diverse bronnen meermaals kleedgeld ontvangen tijdens deze periode. Zo zijn er diverse malen fondsen aangeschreven en met het gedoneerde bedrag is kleding gekocht voor Marleen.

Vanuit Pluryn, meer in het bijzonder de Lindenhorst, is er meermalen met verschillende voorged van Marleen gesproken over onder andere de financiën. Juridisch gezien is de met voorgedij belaste stichting immers verantwoordelijk voor vergoeding van diverse kosten zoals kleding. Binnen de Jeugdwet vallen volgens Pluryn namelijk kosten voor verzorging (bijvoorbeeld kapper, zak- en kleedgeld) niet onder de inkomsten die zij als organisatie van de gemeente ontvangt. Deze zijn namelijk bedoeld voor behandeling, begeleiding, verblijf en

basisbehoeften. In eerste instantie blijven ouders verantwoordelijk voor de overige kosten (zoals verzorging, kleding etc.). Zowel ouders als voogdij instelling krijgen hierover bij opname bericht in de vorm van een folder getiteld '*Wie betaalt wat? Regels over geld als je bij Pluryn woont*'. Pluryn heeft deze folder bij haar reactie aan de Kinderombudsman gevoegd.

Door de gedane (mondelijke) toezeggingen vanuit de WSG dat zij achter geld voor Marleen aan zouden gaan, ging Pluryn ervan uit dat de WSG dit zou regelen.

Pluryn geeft aan vanuit haar rol als zorginstelling geprobeerd te hebben om de WSG op haar verantwoordelijkheid inzake kleedgeld te wijzen. Op het moment dat volgens Marleen nog steeds kleedgeld uitbleef, heeft Pluryn er naar eigen zeggen altijd voor gezorgd dat Marleen er keurig en verzorgd bijliep. Om die reden heeft Pluryn nooit zelf de gemeente Zeist benaderd en gevraagd om extra gelden voor kleedgeld.

Voor zover door haar terug te halen valt, kan niet bevestigd worden dat er binnen Pluryn is opgeschaald.

Ondanks dat Pluryn heeft geprobeerd het kleedgeld voor Marleen bij de WSG neer te leggen, concludeert Pluryn dat zij als zorginstelling allicht meer inspanning had kunnen leveren om de verantwoordelijkheid van de WSG hierin te benadrukken. Of anderszins had Pluryn direct met de gemeente Zeist contact hierover op kunnen nemen. Vanuit dat oogpunt bezien zou gesteld kunnen worden dat de klacht deels gegrond is, aldus Pluryn.

Op basis van dit voorval heeft Pluryn toegezegd verder onderzoek te doen en haar beleid hierop aan te passen om dergelijke situaties in de toekomst te voorkomen.

Omdat Pluryn als zorginstelling het uiteraard betreurt dat Marleen is gedupeerd, wil zij graag haar verantwoordelijkheid hierin nemen naar Marleen en heeft zij haar eerdere aanbod tot betaling van een eenmalig bedrag van € 350,- ter compensatie herhaald.

De visie van de gemeente Zeist

De gemeente Zeist vindt het belangrijk dat jongeren in een instelling, net als alle andere jongeren, kleedgeld hebben om kleding te kunnen kopen die bij hen past en waar zij blij van worden. Ook vindt de gemeente het belangrijk dat jongeren verantwoord met geld leren omgaan. Dat lukt alleen door daarmee te oefenen. Daarvoor is het krijgen van zak- en kleedgeld belangrijk. De gemeente heeft dan ook aan samenwerkingsverband YEPH - waar Pluryn onderdeel van uitmaakt - budget gegeven voor het geven van zak- en kleedgeld aan de jongeren die hulp van hen krijgen. Ook heeft de gemeente aangegeven op dat moment (25 maart 2021) eenzelfde voornemen te hebben voor wat betreft de lopende onderhandelingen met aanbieders van andere vormen van jeugdhulp met verblijf.

In de periode dat Marleen in de Lindenhorst verbleef, waren voornoemde algemene afspraken met Pluryn voor alle jongeren die daar verbleven er nog niet. Deze zijn namelijk ingegaan per 1 april 2020. Wel werd in de periode dat Marleen in de Lindenhorst verbleef door de gemeente een vergoeding toegekend wanneer ze daarvoor een individueel verzoek kregen. Voor zover de gemeente heeft kunnen nagaan, heeft zij van Pluryn of haar voogd geen factuur of verzoek gekregen voor het toekennen van een bedrag voor kleedgeld voor Marleen. Tot de ontvangst van de openingsbrief van de Kinderombudsman was de gemeente Zeist dan ook niet op de hoogte van het probleem van Marleen.

De gemeente vindt het heel vervelend dat Marleen in de tijd dat zij in de Lindenhorst woonde geen kleedgeld kreeg en dat het zelfs nodig is om daarover bij de Kinderombudsman een

klacht in te dienen. De gemeente begrijpt dat Marleen voor het kleedgeld helaas geen beroep op haar ouders kon doen. Pluryn had in dit geval aan Marleen kleedgeld kunnen geven en aan de gemeente Zeist om een vergoeding daarvoor kunnen vragen. Ook de voogd had de gemeente kunnen vragen of Pluryn van de gemeente financiering kreeg om dat mogelijk te maken.

De gemeente meent dat de klacht van Marleen gegrond is op het onderdeel dat zij kleedgeld had moeten krijgen van jeugdhulpaanbieder Pluryn. Dit geldt ook voor het onderdeel dat Pluryn hiervoor de gemeente Zeist had kunnen benaderen wanneer het contractueel afgesproken budget ontoereikend was voor het geven van kleedgeld aan Marleen. Ook de voogd van Marleen had de gemeente Zeist hiervoor kunnen benaderen.

Wanneer Pluryn aan Marleen alsnog met terugwerkende kracht kleedgeld geeft en Pluryn daarvoor een factuur indient bij de gemeente Zeist, zal zij deze in samenspraak met Pluryn afhandelen.

De gemeente meent tot slot dat de klacht niet gegrond is op het onderdeel dat de gemeente Zeist niet mee zou hebben gewerkt aan het mogelijk maken van het geven van kleedgeld aan Marleen. De gemeente Zeist is voor zover nu bekend daarvoor niet door Pluryn of de betrokken voogd benaderd.

3. KINDERRECHTELIJK KADER

De klacht wordt beoordeeld naar (destijds) geldende (internationale) wet- en regelgeving.

3.1 Verdrag inzake de Rechten van het Kind

De Kinderombudsman toetst vanuit haar taak en bevoegdheid rechtstreeks aan de rechten in het Kinderrechtenverdrag. Nederland heeft in 1995 het Verdrag over de Rechten van het Kind (IVRK) geratificeerd. In dit onderzoek toetst de Kinderombudsman het handelen van alle betrokkenen aan de artikelen 2, 3, 6, 12, 17, 18 en 27 uit het IVRK.

Bij ieder besluit over een kind dient het belang van het kind de eerste overweging te zijn (artikel 3 IVRK), het kind gelijk te worden behandeld (artikel 2 IVRK), het ontwikkelingsperspectief te worden meegenomen (artikel 6 IVRK) en het kind betrokken te worden bij de beslissing (artikel 12 IVRK). Bij iedere beslissing over een kind hoort te worden afgewogen wat de gevolgen zijn voor de rechten en belangen van het kind. Er wordt een belangenafweging gemaakt waarbij de belangen van het kind eerst in kaart gebracht worden en daarna worden afgewogen tegen andere belangen, zoals die van de gemeente, Gecertificeerde Instellingen (GI's) en/of instelling. Wanneer er sprake is van tegenstrijdige belangen dient het belang van het kind in de regel voor te gaan. Er moeten zwaarwegende redenen zijn om andere belangen voor te laten gaan op de belangen van het kind.

De vier kernartikelen (artikelen 2, 3, 6 en 12 IVRK) worden toegepast in onderlinge samenhang met elkaar en de andere in het IVRK opgenomen artikelen. In dit geval gaat het om de kinderrechten opgenomen in de artikelen 17, 18 en 27 IVRK.

Ouders hebben de primaire verantwoordelijkheid voor het waarborgen van de levensstandaard van hun kind. Dit binnen de grenzen van hun financiële mogelijkheden. De gemeente treft passende maatregelen als ouders en anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind hierin ondersteuning nodig hebben (artikelen 3, 18 en 27 IVRK).

Een toereikende levensstandaard omvat het recht dat alle kinderen beschikken over de primaire levensbehoeften zoals huisvesting, eten, kleding, maar het recht ziet ook op de gehele 'lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke en maatschappelijke' ontwikkeling (artikel 27 in samenhang met artikel 6 IVRK).

Een kind mag niet worden belemmerd in zijn of haar ontwikkeling door een niet toereikende levensstandaard. Verder geldt dat een kind het recht heeft om goed geïnformeerd te worden, door ouders en door instanties en de gelegenheid krijgt om zijn of haar mening te geven (artikelen 6, 12 en 17 IVRK).

3.2 Wettelijke verantwoordelijkheden gemeenten, GI's en residentiële instellingen

Uitgangspunt is dat ouders primair verantwoordelijk zijn voor de kosten van levensonderhoud van hun kinderen, waaronder zak- en kleedgeld. In de praktijk komt het voor dat ouders de kosten van levensonderhoud niet kunnen of niet willen betalen en dat de kosten ook niet op hen verhaald kunnen worden. Dit als het kind niet meer thuis woont en met een ondertoezichtstelling of voogdijmaatregel in een residentiële jeugdhulpinstelling verblijft. Het gaat dan bijvoorbeeld om situaties waarin ouders al langere tijd uit beeld zijn, overleden zijn of niet (meer) in staat zijn om aan hun onderhoudsplicht te voldoen. In die gevallen hebben

gemeenten op grond van artikel 2.3 van de Jeugdwet de zorgplicht een financiële vergoeding beschikbaar te stellen.

Voor kinderen die met een jeugdbeschermingsmaatregel in een residentiële jeugdhulpinstelling verblijven, zijn geen landelijke afspraken over zak- en kleedgeld opgenomen in de Jeugdwet of in andere wet- of regelgeving. Gemeenten moeten voor deze groep kinderen samen met GI's en jeugdhulpinstellingen die een residentiële voorziening hebben, gezamenlijk afspraken maken over op welke manier deze kosten vergoed kunnen worden. De VNG, Jeugdzorg Nederland, Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) en GGZ Nederland hebben met de eerdergenoemde *'Handreiking Zak- en Kleedgeld voor kinderen met een maatregel voor jeugdbescherming.'* (oktober 2017) een voorzet gedaan aan gemeenten, GI's en jeugdhulpinstellingen. Deze Handreiking bevat afspraken die betrokken partijen regionaal kunnen maken over wie de ouders aanspreekt op het geven van zak- en kleedgeld en afspraken over de wijze van vergoeding door gemeenten richting jeugdhulpinstellingen die verblijf bieden als ouders niet betalen. Dit laatste gebeurt doordat de gemeente zak- en kleedgeld (direct) financiert via een opslag op het tarief bij de jeugdhulpinstelling die verblijf biedt (*optie A*) of doordat de gemeente (indirect) financiert via een budget dat de gemeente of GI beheert van waaruit zak- en kleedgeld vergoed wordt aan de jeugdhulpinstellingen die verblijf bieden (*optie B*).

Voor kinderen die met een jeugdbeschermingsmaatregel in een WLZ-instelling (voor langdurige zorg) zijn geplaatst is (wel) een uniforme regeling voor vergoeding voor zak-, kleed- en wasgeld. Voor hen volgt het bekostigen van zak- en kleedgeld automatisch - via de GI - op basis van de *'Factsheet Bijzondere kosten Jeugdbescherming'*.

Eerder is door de Kinderombudsman aandacht gevraagd voor problemen en onduidelijkheden rond zak- en kleedgeld in de rapporten *'Mag ik mijn zakgeld?'* (2017) en *'Krijg jij al zakgeld?'* (2019). Ook recent is er over dit onderwerp nog een rapport verschenen van de Kinderombudsman samen met de Jeugdombudsman Den Haag getiteld *'Wie geeft mij(n) zak- en kleedgeld?'* (juni 2021).

In het voornoemde rapport van de Kinderombudsman *'Mag ik mijn zakgeld?'* werd richting alle gemeenten, GI's en instellingen de aanbeveling gedaan om vóór 1 januari 2018 duidelijke afspraken te maken over de vergoeding van het zak- en kleedgeld voor kinderen die onder voogdij of met ondertoezichtstelling in een instelling verblijven, wanneer de ouders hier niet in (kunnen) voorzien. Hierbij werd ervoor gepleit dat de vergoeding direct beschikbaar werd gesteld in zaken waarin ouders niet meer in beeld zijn of duidelijk is dat de kosten niet op de ouders verhaald kunnen worden. De eerdergenoemde Handreiking van onder meer de VNG was een reactie op dit eerste rapport van de Kinderombudsman.

Tijdens de follow-up van de Kinderombudsman in 2019 bleek dat nog niet overal voldaan was aan de aanbeveling om tot afspraken te komen. Tijdens het onderzoek dat leidde tot het rapport *'Wie geeft mij(n) zak- en kleedgeld?'* uit juni 2021 bleek dat opnieuw. In dat rapport werd daarom wederom de aanbeveling gedaan dat betrokken instanties met elkaar afspraken gingen maken en ervoor zouden zorgen dat geen enkel kind verstoken blijft van zak- en kleedgeld. Ook is het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) gevraagd om een landelijke regeling zodat het zak- en kleedgeld voortaan eenduidig en voor ieder kind geregeld is. Ten tijde van het tot stand komen van dit rapport over Marleen was er inmiddels ambtelijk overleg, maar was de Kinderombudsman nog in afwachting van de formele reactie van het ministerie.

4. BEOORDELING

In dit hoofdstuk wordt de klacht van Marleen beoordeeld aan de hand van het kinderrechtelijk kader zoals in het vorige hoofdstuk beschreven is. We zullen eerst in kaart brengen wat het belang van Marleen was bij de ontvangst van kleedgeld. Het belang van Marleen wordt vervolgens afgewogen tegen de andere belangen. Andere belangen dan die van Marleen kunnen ertoe leiden dat er een beslissing wordt genomen die niet de beste beslissing voor Marleen is. Die andere belangen moeten dan wel expliciet worden genoemd en zwaarwegend genoeg zijn om boven het belang van Marleen te gaan.

4.1 De belangen van Marleen

Op basis van het IVRK heeft Marleen belang bij een adequate levensstandaard waardoor zij zich goed kan ontwikkelen. Dat betekent dat zij voldoende geld heeft voor essentiële kleding en dat zij met geld om leert gaan. Ook is het belangrijk dat zij zich op een gezonde manier kan ontwikkelen in contact met leeftijdsgenoten, zonder van hen afhankelijk te zijn voor kleding of anderszins.

4.2 Beoordeling van de klacht

Klachtformulering

Marleen klaagt over het feit dat zij geen kleedgeld heeft ontvangen in de periode mei 2018 tot 10 januari 2020 gedurende haar verblijf op de Lindenhorst.

Oordeel

Op basis van het onderzoek komt de Kinderombudsman tot het oordeel dat de klacht gegrond is. De WSG, Pluryn en de gemeente Zeist hebben niet gehandeld conform de eisen van het Kinderrechtenverdrag, in het bijzonder de artikelen 3, 6 en 27, nu niet is gebleken dat de belangen van Marleen en kinderen zoals Marleen voorop hebben gestaan. Ook zijn haar levensstandaard en mogelijkheden tot ontwikkeling beperkt geweest door het uitblijven van (voldoende) kleedgeld. Van de WSG, Pluryn en de gemeente Zeist had gelet op de belangen van Marleen verwacht mogen worden dat zij anders gehandeld hadden.

Toelichting

Oordeel over de WSG: klacht gegrond

De Kinderombudsman vindt dat de WSG het gebrek aan kleedgeld van Marleen eerder en anders had kunnen en moeten oplossen, nadat geconstateerd werd dat zij van haar ouders en geen enkele instantie kleedgeld ontving. Het enkele doorverwijzen van Marleen naar Pluryn is in dit verband onvoldoende. De WSG had intern moeten opschalen en daarnaast had zij het probleem niet intern moeten houden maar ook extern moeten opschalen richting de gemeente Zeist. De WSG heeft dit niet gedaan.

Niet alleen op het moment dat Marleen de vraag om kleedgeld bij haar voogd had neergelegd, maar ook al daarvoor had de WSG het initiatief kunnen en moeten nemen om tot afspraken met de gemeente en Pluryn te komen voor de vergoeding van kleedgeld voor jongeren als Marleen. Dit naar aanleiding van de eerdere aanbeveling van de Kinderombudsman uit 2017 (en 2019) en de Handreiking Zak- en kleedgeld (2017) van onder meer VNG. Hiermee had de situatie van Marleen voorkomen kunnen worden.

Gelet hierop is de Kinderombudsman van oordeel dat de WSG niet heeft gehandeld conform de eisen van het Kinderrechtenverdrag. De Kinderombudsman acht de klacht dan ook gegrond.

De Kinderombudsman acht prijzenswaardig hoe de WSG naar aanleiding van de opening van dit onderzoek een uitgebreid intern onderzoek heeft verricht en heeft erkend onvoldoende inspanning te hebben verricht om een en ander goed te regelen voor Marleen. Ook heeft de Kinderombudsman met instemming kennisgenomen van de excuusbrief van de WSG aan Marleen met daarin een aanbod tot compensatie.

De Kinderombudsman is tot slot positief over de door de WSG ondernomen stappen ter voorkoming van herhaling, zoals het verbeteren van de interne voorlichting. In het vervolg is op intranet nog maar op één plek eenduidige en duidelijke voorlichting te vinden voor medewerkers, waarbij duidelijk wordt aangegeven wie verantwoordelijk is voor de vergoeding voor kleedgeld en bij wie in dit verband dient te worden aangeklopt door de medewerkers. De Kinderombudsman acht van belang dat zulke informatie ook beschikbaar is voor de kinderen en jongeren die het aangaat. Voor kinderen en jongeren als Marleen moet informatie over het krijgen van kleedgeld immers makkelijk toegankelijk zijn. Dit geldt ook voor informatie over wie hen daarbij kan helpen. De Kinderombudsman doet daartoe dan ook een aanbeveling aan de WSG (zie hoofdstuk 5).

Oordeel over Pluryn: klacht gegrond

De Kinderombudsman vindt dat (ook) Pluryn het gebrek aan kleedgeld van Marleen eerder en anders had kunnen en moeten oplossen, nadat geconstateerd werd dat zij van haar ouders en geen enkele instantie kleedgeld ontving. Pluryn heeft deze kwestie ten onrechte neergelegd bij de voogd van Marleen. Het is immers niet juist - zoals Pluryn stelt - dat juridisch gezien de met de voogdij belaste stichting (in dit geval de WSG) verantwoordelijk is voor vergoeding van diverse kosten, waaronder kleding. Zoals hiervoor uiteengezet, geldt in het geval van jongeren als Marleen dat de gemeente op grond van artikel 2.3 van de Jeugdwet de zorgplicht heeft een financiële vergoeding beschikbaar te stellen aan residentiële instellingen en hierover met hen afspraken te maken. Pluryn had zich dan ook tot de gemeente moeten wenden. Het is immers niet voor niets dat de gemeente stelt dat 'Pluryn in dit geval aan Marleen kleedgeld had kunnen geven en aan de gemeente om een vergoeding daarvoor had kunnen vragen'.

Het initiatief tot het maken van afspraken met de gemeente (en de WSG) had naast de gemeente ook door Pluryn zelf genomen kunnen en moeten worden. Dit naar aanleiding van de eerdere aanbeveling van de Kinderombudsman uit 2017 (en 2019) en de Handreiking Zak- en kleedgeld (2017) van onder meer VNG. Hiermee had de situatie van Marleen voorkomen kunnen worden.

Voor zover voornoemde kennis van relevante wet- en regelgeving ontbrak bij de betrokken medewerkers van Pluryn, hadden zij intern moeten opschalen. Pluryn heeft aangegeven dat, voor zover zij dit heeft kunnen terughalen, er niet is opgeschaald.

Gelet hierop is de Kinderombudsman van oordeel dat de Pluryn niet heeft gehandeld conform de eisen van het Kinderrechtenverdrag. De Kinderombudsman acht de klacht dan ook gegrond.

De Kinderombudsman ziet dat Pluryn inmiddels min of meer erkent dat het verkeerd is gegaan, zij het dat dit zeer schoorvoetend gebeurt. Zo erkent Pluryn dat de klacht van Marleen (deels) gegrond is en dat Pluryn (allicht) meer inspanning had kunnen leveren. Bijvoorbeeld door zelf direct contact op te nemen met de gemeente.

De Kinderombudsman vindt het positief dat Pluryn al in een eerdere reactie aan Marleen een bedrag van € 350,- heeft aangeboden ter compensatie. Dit aanbod heeft Pluryn na de opening van het onderzoek van de Kinderombudsman herhaald.

De Kinderombudsman gaat er vanuit dat Pluryn lering trekt uit de klacht van Marleen en merkt op dat in dit verband met instemming kennis is genomen van de toezegging van Pluryn om verder onderzoek te doen en haar beleid hierop aan te passen. Dit om dergelijke situaties in de toekomst te voorkomen. De Kinderombudsman acht van belang dat Pluryn in dit verband ook de communicatie richting medewerkers en de kinderen en jongeren meeneemt. Van belang is immers dat beiden de beschikking hebben over de juiste informatie. Voor kinderen en jongeren als Marleen moet informatie over het krijgen van kleedgeld immers makkelijk toegankelijk zijn evenals informatie over wie hen daarbij kan helpen. De huidige folder van Pluryn getiteld '*Wie betaalt wat? Regels over geld als je bij Pluryn woont*' is in dit verband onvoldoende. Hierin is immers niet opgenomen dat de gemeente financieel verantwoordelijk is voor het beschikbaar stellen van het kleedgeld aan jongeren zoals Marleen (en dus niet de voogd). Bovendien is hierin niet duidelijk opgenomen wie de jongeren bij hun aanspraak op kleedgeld kan helpen. De Kinderombudsman doet daartoe dan ook een aanbeveling aan Pluryn (zie hoofdstuk 5).

Oordeel over gemeente Zeist: klacht gegrond

De gemeente stelt dat als zij een verzoek daartoe had ontvangen, zij een vergoeding voor kleedgeld beschikbaar had gesteld aan Marleen. Zo'n verzoek heeft de gemeente echter nooit ontvangen. De klacht tegen de gemeente zou daarmee ongegrond zijn.

De Kinderombudsman gaat hier slechts ten dele in mee. Het klopt op zich dat de gemeente niet eerder op de hoogte was van het uitblijven van kleedgeld voor Marleen, toch heeft de gemeente wel degelijk een aandeel gehad in het ontstaan van het probleem van Marleen. De gemeente had naar het oordeel van de Kinderombudsman op grond van de Jeugdwet, de eerdere aanbevelingen van de Kinderombudsman uit 2017 (en 2019) en de Handreiking Zak- en kleedgeld (2017) er immers al lang voor kunnen en moeten zorgen dat er – op haar initiatief – met elke GI en jeugdhulpinstelling afspraken gemaakt waren voor de vergoeding van (zak-) kleedgeld voor jongeren als Marleen.

Voorafgaande aan de plaatsing van Marleen per mei 2018 had dit al - in overleg met de WSG en Pluryn - geregeld kunnen en moeten zijn. Dat dit toen (nog) *niet* structureel geregeld was, had tot gevolg dat Marleen hiervan de dupe werd. Zij is hierdoor belemmerd in haar ontwikkeling door een niet toereikende levensstandaard vanwege het directe gebrek aan geld en kreeg te maken met verschillen in kleedgeld op de groep waar zij zat.

Gelet hierop is de Kinderombudsman van oordeel dat de gemeente Zeist niet heeft gehandeld conform de eisen van het Kinderrechtenverdrag. De Kinderombudsman acht de klacht dan ook gegrond.

De Kinderombudsman vindt het positief dat de gemeente inmiddels met ingang van 1 april 2020 met samenwerkingsverband YEPH - waar Pluryn onderdeel uitmaakt - de afspraak heeft gemaakt dat pupilkosten onderdeel zijn van de te leveren zorg en dat zij hiervoor budget beschikbaar stellen. Hetzelfde geldt voor de mededeling van de gemeente dat zij op dat moment (25 maart 2021) eenzelfde voornemen heeft voor wat betreft andere aanbieders. Ook dit is een positieve ontwikkeling. Echter, de Kinderombudsman meent ook dat de urgentie te lang niet onderkend is door de gemeente. Nogmaals, de afspraken met Pluryn hadden eerder geregeld kunnen en moeten zijn. Hetzelfde geldt voor soortgelijke afspraken met andere aanbieders. Deze waren er in ieder geval op 25 maart 2021 nog niet.

De Kinderombudsman waardeert tot slot het aanbod van de gemeente om in samenspraak met Pluryn tot een afhandeling te willen komen wanneer Pluryn aan Marleen alsnog met terugwerkende kracht kleedgeld geeft en Pluryn daarvoor een factuur indient bij de gemeente.

5 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

De Kinderombudsman heeft naar aanleiding van een klacht van de minderjarige Marleen onderzoek gedaan naar de WSG, Pluryn en de gemeente Zeist. Op basis van het onderzoek komt de Kinderombudsman tot het oordeel dat deze klacht ten aanzien van alle drie de organisaties gegrond is.

Daarnaast vraagt de Kinderombudsman opnieuw aandacht voor de volgende aanbeveling uit het rapport *'Wie geeft mij(n) zak- en kleedgeld?'*:

Aan het ministerie van VWS:

1. Kom tot een landelijke, uniforme regeling voor de financiering, uitbetaling en hoogte van het zak- en kleedgeld voor kinderen die met een jeugdbeschermingsmaatregel in een residentiële instelling wonen en wier ouders niet (kunnen) voldoen aan hun onderhoudsplicht.

Ook doet de Kinderombudsman de volgende nieuwe aanbevelingen:

Aan de WSG, Pluryn en de gemeente:

2. Zorg voor sluitende afspraken over zak- en kleedgeld met elke gemeente, jeugdhulpinstelling en GI waarmee samengewerkt wordt, ter voorkoming van soortgelijke gevallen;
3. Zorg voor financiële compensatie van Marleen: alle drie de betrokkenen hebben los van elkaar aangegeven haar financieel te willen compenseren. Treed met elkaar in overleg over de wijze van het compenseren van Marleen en kom tot een gezamenlijk voorstel. Presenteer dit voorstel vervolgens aan Marleen en ga met haar hierover in gesprek.

Aan de WSG en Pluryn:

4. Zorg voor voorlichting van kinderen en jongeren over het recht op zak- en kleedgeld. En over de mogelijkheden waar kinderen en jongeren terecht kunnen om dat recht te doen gelden als het niet (goed) geregeld is. Als voorzet heeft de Kinderombudsman een flyer over zak- en kleedgeld opgesteld die daar onderdeel van kan zijn (bijlage 2);
5. Zorg voor correcte en toegankelijke voorlichting van medewerkers over het recht van kinderen en jongeren op zak- en/of kleedgeld en hoe dit geregeld is in de gemeente of regio.

M. Kalverboer
de Kinderombudsvrouw

BIJLAGE 1: KINDERRECHTELIJK KADER

Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)

Artikel 2

1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn of haar ouder of wettige voogd.
2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de omstandigheden of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.

Artikel 3

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.
2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.
3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Artikel 6

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.

Artikel 12

1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.
2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.

Artikel 17

De Staten die partij zijn, erkennen de belangrijke functie van de massamedia en waarborgen dat het kind toegang heeft tot informatie en materiaal uit een verscheidenheid van nationale en internationale bronnen, in het bijzonder informatie en materiaal gericht op het bevorderen van zijn of haar sociale, psychische en morele welzijn en zijn of haar lichamelijk en geestelijke gezondheid. Hiertoe dienen de Staten die partij zijn:

- a. De massamedia aan te moedigen informatie en materiaal te verspreiden die tot sociaal en cultureel nut zijn voor het kind en in overeenstemming zijn met de strekking van artikel 29;
- b. internationale samenwerking aan te moedigen bij de vervaardiging, uitwisseling en verspreiding van dergelijke informatie en materiaal uit een verscheidenheid van culturele, nationale en internationale bronnen;
- c. de vervaardiging en verspreiding van kinderboeken aan te moedigen;
- d. de massamedia aan te moedigen in het bijzonder rekening te houden met de behoeften op het gebied van de taal van het kind dat tot een minderheid of tot de oorspronkelijke bevolking hoort;
- e. De ontwikkeling aan te moedigen van passende richtlijnen voor de bescherming van het kind tegen informatie en materiaal die schadelijk zijn voor zijn of haar welzijn, indachtig de bepalingen van de artikelen 13 en 18.

Artikel 18

1. De Staten die partij zijn, doen alles wat in hun vermogen ligt om de erkenning te verzekeren van het beginsel dat beide ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Ouders of, al naar gelang het geval, wettige voogden, hebben de eerste verantwoordelijkheid voor de opvoeding en de ontwikkeling van het kind. Het belang van het kind is hun allereerste zorg.
2. Om de toepassing van de in dit Verdrag genoemde rechten te waarborgen en te bevorderen, verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand aan ouders en wettige voogden bij de uitoefening van hun verantwoordelijkheden die de opvoeding van het kind betreffen, en waarborgen zij de ontwikkeling van instellingen, voorzieningen en diensten voor kinderopvang.
3. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat kinderen van werkende ouders recht hebben op gebruikmaking van diensten en voorzieningen voor kinderopvang waarvoor zij in aanmerking komen.

Artikel 27

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind op een levensstandaard die toereikend is voor de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling van het kind.
2. De ouder(s) of anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind, hebben de primaire verantwoordelijkheid voor het waarborgen, naar vermogen en binnen de grenzen van hun financiële mogelijkheden, van de levensomstandigheden die nodig zijn voor de ontwikkeling van het kind.
3. De Staten die partij zijn, nemen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden en met de middelen die hun ten dienste staan, passende maatregelen om ouders en anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind te helpen dit recht te verwezenlijken, en voorzien, indien de behoefte daaraan bestaat, in programma's voor materiële bijstand en ondersteuning, met name wat betreft voeding, kleding en huisvesting.
4. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om het verhaal te waarborgen van uitkeringen tot onderhoud van het kind door de ouders of andere personen die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind dragen, zowel binnen de Staat die partij is als vanuit het buitenland. Met name voor gevallen waarin degene die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind draagt, in een andere Staat woont dan die van het kind, bevorderen de Staten die partij zijn de toetreding tot internationale overeenkomsten of het sluiten van dergelijke overeenkomsten, alsmede het treffen van andere passende regelingen.

Jeugdwet

Artikel 2.3

1. Indien naar het oordeel van het college een jeugdige of een ouder jeugdhulp nodig heeft in verband met opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen en voor zover de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen ontoereikend zijn, treft het college ten behoeve van de jeugdige die zijn woonplaats heeft binnen zijn gemeente, voorzieningen op het gebied van jeugdhulp en waarborgt het college een deskundige toeleiding naar, advisering over, bepaling van en het inzetten van de aangewezen voorziening, waardoor de jeugdige in staat wordt gesteld:
  - a. gezond en veilig op te groeien;
  - b. te groeien naar zelfstandigheid, en
  - c. voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren, rekening houdend met zijn leeftijd en ontwikkelingsniveau.
2. Voorzieningen op het gebied van jeugdhulp omvatten voor zover naar het oordeel van het college noodzakelijk in verband met een medische noodzaak of beperkingen in de zelfredzaamheid, het vervoer van een jeugdige van en naar de locatie waar de jeugdhulp wordt geboden.
3. Indien een jeugdige die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt, aangewezen is op permanent toezicht en die jeugdhulp als bedoeld in artikel 1.1, onder 2° of 3°, of verpleging als bedoeld bij of krachtens artikel 11 van de Zorgverzekeringswet ontvangt, treft het college indien naar zijn oordeel noodzakelijk, voorzieningen die de ouders in staat stellen hun rol als verzorgers en opvoeders te blijven vervullen.
4. Het college houdt bij de bepaling van de aangewezen vorm van jeugdhulp redelijkerwijs rekening met:
  - a. behoeften en persoonskenmerken van de jeugdige en zijn ouders, en
  - b. de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de jeugdige en zijn ouders.
5. Voor zover redelijkerwijs mogelijk, wordt de jeugdige en zijn ouders keuzevrijheid geboden met betrekking tot de activiteiten van jeugdhulp.
6. Het college draagt er zorg voor dat de jeugdige in het geval van een uithuisplaatsing, indien redelijkerwijs mogelijk, bij een pleegouder of in een gezinshuis wordt geplaatst, tenzij dit aantoonbaar niet in het belang is van de jeugdige.

BIJLAGE 2: FLYER

de Kinderombudsman.

KRIJG JIJ GEEN ZAK- EN/OF KLEEDGELD?

BIJ WIE KUN JE DAN TERECHT VOOR HULP?

Woon je niet meer thuis, maar bijvoorbeeld op een leef- of behandelgroep? En heeft de rechter dat bepaald? En ben je nog geen 18 jaar? Dan hoor je zak- en/of kleedgeld te krijgen. Eigenlijk moeten je ouders hiervoor zorgen. Maar misschien heb je geen ouders meer of kunnen of willen zij het niet betalen. Bij wie kun je dan terecht voor je zak- en/of kleedgeld?

Volgens de wet stelt de gemeente waar je woont dit geld beschikbaar. De gemeente heeft namelijk een zogenaamde "zorgplicht". Dat is alleen per gemeente anders geregeld. Elke gemeente maakt zelf afspraken met de jeugdhulpinstellingen.

HOE KOM JE ERACHTER HOE HET VOOR JOU GEREGELD IS?

Vraag één van de volgende personen of organisaties om jou op weg te helpen. Misschien heb je binnenkort al contact met één van hen?

- > VRAAG HET AAN JE MENTOR OP DE GROEP OF ANDERE GROEPSLEIDING**

Je mentor of groepsleiding weet waarschijnlijk wel hoe dit binnen jouw instelling is geregeld. En anders kan deze persoon het navragen bij iemand anders. Bijvoorbeeld een collega of een leidinggevende.
- > VRAAG HET AAN JE VOOGD OF JEUGDBESCHERMER**

Je voogd of jeugdbeschermer kan uitzoeken hoe het geregeld is in de gemeente waar je woont.
- > VRAAG HET AAN DE JONGERENRAAD/CLIËNTENRAAD**

De jongerenraad/cliëntenraad vertegenwoordigt de jongeren binnen de organisatie waar jij woont. Het kan zijn dat er al eerder vragen over zak- en/of kleedgeld zijn gesteld. Dan hebben zij vast het antwoord voor je. En anders kunnen zij je misschien vertellen bij wie je terecht kunt. Vraag de contactgegevens van de jongeren- of cliëntenraad aan jouw groepsleiding, mentor of voogd/jeugdbeschermer.
- > VRAAG HET AAN JE VERTROUWENSPERSOON VAN HET AKJ ([WWW.AKJ.NL](http://www.akj.nl))**

De vertrouwenspersoon van het AKJ (Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg) is er om jou te helpen als er dingen niet goed lopen in de hulpverlening, bijvoorbeeld als je geen zak- en/of kleedgeld krijgt. De vertrouwenspersoon komt regelmatig op bezoek bij jullie instelling.
- > VRAAG HET DE KINDEROMBUDSMAN ([WWW.DEKINDEROMBUDSMAN.NL](http://www.dekinderombudsman.nl))**

De Kinderombudsman helpt kinderen en jongeren tot 18 jaar om voor hun rechten op te komen. Dus als je geen zak- en kleedgeld krijgt kun je ons bellen. Dat kan van maandag tot en met vrijdag tussen 12.00 en 17.00 uur. Gebruik daarvoor het gratis telefoonnummer 0800-8765432. Of stuur ons een e-mail via ombudswerk@dekinderombudsman.nl.

MEER INFORMATIE OVER DE KINDEROMBUDSMAN: [WWW.DEKINDEROMBUDSMAN.NL](http://www.dekinderombudsman.nl)